

NOVINKY

13

Leden/únor
2018

ZPRAVODAJ SO
ročník 4

*

www.so-novinky.obadalek.cz

Web sponzoruje Václav Obadalek - Bobr.

JEDNOU SKAUTEM - NAVŽDY SKAUTEM

Třinácté elektronické číslo, web v řádném provozu.

OBČASNÍK

ZIMNÍ PŘECHOD BRD BEZPOCHYBY

PATŘÍ K NEJVĚTŠÍM SKAUTSKÝM

AKCÍM V PŘÍRODĚ, KDY SE SCHÁZÍ DĚTI,

MLADÍ I TI NEJSTARŠÍ ...

OBSAH

ODDÍLOVÉ / DRUŽINOVÉ ZPRÁVY

Ze schůzky Pražské družiny SO.

INFORMAČNÍ ZDROJE

Program semináře ELŠ 2018.

ZAJÍMAVÉ ZPRÁVY

Studie br. Jiřího Čejky, ŘSV o „uranových vyzvědačích“.
Probíhá digitalizace historických skautských časopisů pro dospělé.

NAVŽDY ODEŠLI

Připomenutí zesnulých, k nimž SO přijal oznámení.

PŘED UZÁVĚRKOU ...

Nová členka sboru nositelek ŘST ses. Jana Vojáčková.
Výzva vůdkyně SO ve Skautském světě.
Rozdávání Betlémského světla 2017.
Co to byla HISNERÁDA?

**DO NOVÉHO ROKU 2018 PŘEJE
ZPRAVODAJ PEVNÉ ZDRAVÍ A DOBRÉ
VÝHLÍDKY V RODINÁCH I V OLDSKAUTINGU**

LETOS SE NA KYTÍNSKOU LOUKU VYDAJÍ ÚČASTNÍCI

Z BLÍZKA I Z DALEKA DNE 27. ledna 2018.

ODDÍLOVÉ / DRUŽINOVÉ ZPRÁVY

Schůzka Pražské družiny SO ze dne 14. 11. 2017 v klubovně ORJ Prahy 2 v Bělehradské ulici č. 51

Schůzku zahájila rádkyně družiny sestra Vladka Hůlková – Amálka v 16 hod. Po přivítání všichni přítomní zazpívali Junáckou hymnu.

Tak jako vždy si Amálka připravila hesla pro zamyšlení na dnešní den, tentokrát na téma úsměv.

„Úsměv je světlo, které v oku tvé duše naznačuje, že srdce je doma“ - N. N.

„Ve světě je sta různých jazyků, ale úsměv hovoří všemi jazyky“ - N. N.

„Usmívej se na každého – nezáleží na tom kdo to je a to ti pomůže, že porosteš do větší lásky vůči každému.“ - Matka Tereza, indická humanitární pracovnice, řeholnice, nositelka mnoha ocenění, m.j. i Nobelovy ceny míru.

„Vrásky by měly pouze naznačovat, kde bývaly úsměvy.“ - Mark Twain, americký novinář, spisovatel a humorista.

„Úsměv to je bezplatná terapie“ - Doug Horton, americký protestantský duchovní.

„Svět je jako zrcadlo: zamrač se do něho a zamračí se na tebe, zasměj se a zasměje se také“ - Herbert Samuels, britský liberální politik, diplomat, pomáhal při navrhování právních předpisů v oblasti sociální.

Poté jsme minutou ticha uctili památku zesnulých: sestry E. Průchové, M. Táborské, I. Kudrnové a bratra B. Straucha.

Narozeniny v následujících měsících naopak slavili či teprve oslaví sestry a bratři – viz tabulka:

1 0	18.10.1926		A-646	Ing.	Randák	Otakar	Oskar
1 0	19.10.1929		B-049	JUDr.	Burešová	Dagmar	
1 1	6.11.1939		A-675	Ing.	Jech	Vladislav	Kamzík
1 1	15.11.1940		A-613		Maišaidr	Petr	Kim
1 1	24.11.1929		A-623		Táborský	Stanislav	
1 2	1.12.1924		A-409		Zelený	Zdeněk	Kád'a
1 2	1.12.1940		B-255	ing.	Bělovská	Ludmila	Lída
1 2	4.12.1927	90	A-129	MUDr.	Bureš	Radim	Burangi
1 2	12.12.1929		B-168	MUDr.	Seidlová	Dana	Danka
1 2	28.12.1932	85	A-625		Trohař	Radko	
1 2	31.12.1922	95	A-320		Vodenka	Jiří	Jíra

Všem jsme popřáli mnoho zdraví a sil do dalších let života.

Amálka se pokusila kontaktovat některé sestry a bratry, kteří se již delší dobu potýkají se zdravotními problémy, či se starají o své blízké a nemohou se účastnit našich schůzek. S některými jsou ostatní členové v kontaktu, všichni oslovení byli potěšeni a Amálka tak mohla vyřídít srdečné pozdravy např. od bratra Slavojě Chodounského – Robina, Zdeňka Zintla – Zdeňoura, Miloše Blažka – Merkura, sestry Zdeny Wittmayerové či Jitky Duchoňové – Sojky.

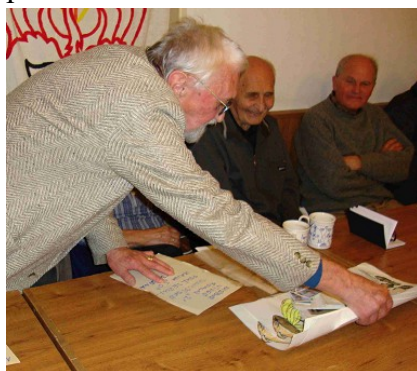
Vedení kroniky SO

V letošním roce zemřel bratr Bohuslav Strauch - Grizzly, dlouholetý kronikář SO i naší družiny. Jeho odchodem utrhla naše Pražská družina hned několikerou ztrátu. Nejen, že se úžasně staral o družinovou kroniku, ale vždy vnesl do programu schůzek zpestření svými připomínkami, zážitky či jen pouhým upozorněním na nově vyšlou knihu, či kulturní zážitek. Bude nám citelně chybět. Ses. Hůlková vyzvala účastníky setkání, aby se hlásili jako pokračovatelé. Všichni se do příště zamyslí!

Amálka informovala o finančních prostředcích na účtu SO, kde je uloženo cca 10 000,- Kč. Zpráva o hospodaření bude poslána společně s plánem schůzek na rok 2018.

Dále poděkovala za pomoc při uspořádání a pohoštění při výroční schůzi SO v září 2017.

Amálka navrhla uspořádat příští rok víkendové setkání na základně v Roztokách. Je zde možnost zavzpomínat si, ev. zazpívat u táborového ohně. Dává na zvážení květen nebo září 2018. Většina se přiklání k termínu v září.

Hlavním tématem dnešní schůzky bylo povídání o umění s br. Pecharem-Plutem

Br. Pechar - Pluto, výtvarník a muzikant se podělil s přítomnými o vzpomínky na své skautování a skautské „výtvarničení“. Skautem je od roku 1938 a velmi rád kreslil už v předškolním věku.

V první třídě už nakreslil obrázek ze skautského tábora. Svoje skautování obnovil hned po ukončení války v roce 1945.

Kreslí a i vytváří nejrůznější díla, např. družinovou vlajku Kamzíků, kde je vůdcem. Při znovuoobnovení skauta v roce 1968 opět kreslí, navrhuje vlajky, skautské šátky, pohlednice apod.

Br. Pluto rád vzpomíná na spolupráci s br. R. Plajnerem na jeho knize. Skaut je v roce 1970 zrušen, ale opět ustanoven v roce 1989. Br. Pluto je členem Kulturní rady Junáka a opět se podílí na tvorbě odznaků, diplomů, skautských znaků apod. Velké množství svých návrhů i realizovaných děl br. Pluto přinesl na setkání ukázat i rozdat. Všem se nám tato část schůzky velmi líbila.

Všichni jsme sice znali některá Plutova díla, vždyť nás často provázela i našim skautským životem, ale že bratr Pluto stihl vytvořit tolik a hodnotných děl, mnohé z nás překvapilo. A to vyprávěl pouze o svých dílech, která se týkala skautování. Ostatní si skromně nechal pro sebe. Tak snad někdy příště. Za dnešní povídání, ukázky i dárčky moc děkujeme.

Pokračování v dalším zajímavém „povídání“ na našich schůzkách

Amálka vyzvala i ostatní účastníky, zda by si mohli připravit na příští schůzky povídání o svých koníčcích a dovednostech.

Návrh nového člena

Br. Petr Jeschke - Derviš doporučuje k přijetí do SO br. Vladimíra Chocholu - Logana, byl informován, že je nutné napsat životopis, vyplnit Evidenční list a napsat prohlášení, že nebyl a není členem KSČ. Toto je zapotřebí předat ses. Hůlkové v lednu 2018.

Různé

* bylo schváleno vyrobení razítka Pražské družiny SO.

* Betlémské světlo bude přivezeno 16. 12. a rozdávat se bude v 10:00 hod na mši u sv. Víta (dne 17. 12. pozn. redaktora webu SO).

Příští setkání SO

- Nejbližší setkání členů SO bude 12. 12. 2017 v 16 hod. u borovičky (konečná stanice tram. 20, 26 v Divoké Šárce, BUS 108, 119, 191).
- Novoroční družinová schůzka bude ve Skautském institutu 9. 1. 2018 v 16 hod.
- Únorová schůzka bude opět v klubovně ORJ Praha 2 – domluveno s br. Döllingerem.

Br. Pavel Döllinger - Minewakan který nám dnes ochotně vařil čaj i kávu k občerstvení, vykouznil odněkud svíčku a tak jsme mohli zakončit dnešní schůzku již tradičně Večerkou (tak jak to před časem navrhl Grizzly), tentokrát u svítícího plamínku. Stisk rukou oběhl G-kruh a pak jsme se již rozešli ke svým domovům.

Zapsala: Ivana Zelinková, doplnila: Amálka, foto: Derviš, sestava pro web SO: Kamzík

Informační zdroje

12. – 14. ledna 2018, pražské Salesiánské divadlo

V roce 2018 oslaví naše republika 100 let od svého vzniku.

Toto významné výročí si budeme s Ekumenickou lesní školou připomínat po celý rok a začneme hned v lednu na semináři ELŠ.

Ústředním tématem 28. ročníku semináře, který se koná pod záštitou Skautského institutu, bude vlastenectví.

V pátek se můžeme těšit na recitál **Ládise Heryána** a tradiční setkání kruhu ELŠ.

Sobotní sérii vystoupení odstartuje duchovním úvodem skutečský děkan **Jan Linhart**. Následně budeme mít možnost pohovořit s šéfredaktorem týdeníku Respekt **Erikem Taberym** o roli novinářů v současné společnosti a sobotní dopoledne uzavře **Marek Orko Vácha**: „Proste o velké věci, ne o ty malé. Království dobývají násilníci, buďte jimi a vstupte. Poslední, co chci říct, a proč jsem to všechno napsal, je to, s čím se loučívám, když Vás vidím naživo... I love you.“ (Marek Orko Vácha: Nevyžádané rady mládeži, 2017.) Po obědě promluví přední český mediální odborník profesor **Jan Jiráček** o médiích jako továrně na emoce. Pokusí se na příkladech ilustrovat, že významným

rysem mediální produkce ve vztahu k rodné zemi a národu je důraz na emocionalizaci prožitku vlastenectví. Druhým odpoledním hostem bude frontman skupiny Kamelot **Roman Horký**, s nímž povede rozhovor bratr Pade: „Je pro mne skautem. Neboť co máme jako ideál skauta v zákoně, Roman naplňuje svým životem. Upřímný, čestný, přímý a přátelský člověk. Romantik. Osobnost. Rovný chlap. To, o čem mluví nebo o čem zpívá, mu tak nějak přirozeně věříme.“ Sobotní večer nabídne portrét spisovatele, scenáristy, skauta a politického vězně Jiřího Stránského v dokumentárním filmu Břetislava Rychlíka **Skautské desatero Jíry Stránského**.

Budeme rádi, pokud přijmete naše pozvání na **nedělní mši** svatou a setkání s významnou osobností Ekumenické lesní školy emeritním biskupem **Františkem Radkovským**. Neméně zajímavé bude jistě i povídání zvonáře a restaurátora zvonů **Petra Manouška**, třetího v rodové linii věhlasných zvonářů.

V průběhu semináře se můžete těšit také na již tradiční **doprovodný program** v podobě uličky skautských prodejců nebo anti-kvariátu.

RNDr. Josef Hettler

RNDr. Jaroslav Švenek

URANOVÍ VYZVĚDAČI MEZI KLATOVSKÝMI SKAUTY

Úvodem

Rád bych zde připomněl své dva kamarády, skautské bratry a mukly RNDr. Jaroslava Šveneka (*30. 4. 1927, †19. 2. 1994) a RNDr. Josefa Hettlera – Hettyho (*7. 3. 1927, †26. 9. 2006), na které s velkou úctou vzpomínám. Na tyto dva svým způsobem navazují ještě další z klatovských skautů – Josef Anderle – Peček, kterému se podařilo před zatčením včas emigrovat (v Paměti národa uvádí skaut a mukl, páter Jaroslav Karl, že emigrant Peček pak úspěšně působil jako profesor historie v USA), dr. Slavoj Chodounský – Robin a ing. Karel Forst – Ran.

Ti dva posledně jmenovaní takové štěstí jako Peček neměli a skončili mezi mukly. Všichni se totiž po „vítězném únoru 1948“, jak komunisté nazývají únorový puč, který sami provedli, zapojili do protikomunistického odboje. O všech uvedených a řadě dalších klatovských skautů se píše v publikaci Akce StB Polom, proces se skupinou František Pavel Křivský a klatovští skauti v zrcadle dokumentů státní bezpečnosti (autoři Jiří Kafka a Miroslav Kopt, Skautský oddíl Velená Fanderlika 2008) a o některých z nich také v knize skauta Karla Pacnera Atomoví špioni (Šulc a spol. Praha 1994).

Měl jsem to štěstí, že jsem se se všemi jmenovanými osobně poznal, i když s Karlem Forstem a Josefem Anderlem jen jednou a velmi krátce. S Jaroslavem Švenekem jsme oba působili v Národním muzeu a naše pracoviště v podstřeší muzea byla od sebe vzdálena jen několik metrů. Oba jsme byli skauty a mukly, Jaroslav svou kvalifikací byl geolog a mineralog a já jako muzejní chemik

jsem s několika nucenými přestávkami téměř celý život zasvětil výzkumu minerálů, zejména uranových. V Jaroslavově pracovním jsem měl možnost seznámit se též s jeho maminkou, kterou on i jeho bratr Vašek, kterého jsem rovněž poznal, oslovovali Aninka. Setkával jsem se tam již v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století, tedy ještě za totality, s řadou Jaroslavových přátel, především bývalých muklů, a poznal jsem i četné studenty, kteří rádi k Jaroslavovi chodili „na konzultace“. Nemohu vynechat Jaroslavovu manželku Mimi, také muklyni, která za ním občas do Muzea přišla. Jaroslav měl mimořádný vztah k mladým lidem, které dokázal zaujmout svým výkladem, svými znalostmi, včetně jazykových, a svými pedagogickými schopnostmi. U něho jsem po listopadu 1989 poznal osobně také skauta a mukla, geologa a filozofa, profesora Jiřího Krupičku, žijícího v Kanadě (První století Jiřího Krupičky, Věra Nosková – Klika 2013).

S Jirkou Krupičkou jsem pak byl v písemném kontaktu až do jeho smrti. Dodnes jsem v e-mailovém kontaktu s jeho dcerou Irenou, rovněž žijící v Kanadě. Poznám jsem u Jaroslava velmi krátce i Pečeka Anderleho a Karla Forsta a samozřejmě vícekrát jsem se tam setkal s Pepíčkem Hettlerem – Hettym. Hettler, Chodounský a Forst byli spolužáci a maturovali na klatovském gymnáziu v roce 1946 v oktávě 8A, zatímco Švenek maturoval v tomtéž roce, ale v paralelní oktávě 8B. S Hettym jsem naposledy mluvil na Jaroslavově pohřbu.

Jaroslav a Hetty v jáchymovském průzkumu – zdroji informací

Jak píše ve své knize Karel Pacner, Jaroslav a Hetty pracovali po maturitě v roce 1946 v průzkumném oddělení jáchymovských dolů. Tak se dostali do kontaktu s ruskými geology, pátrajícími v Československu po uranu. Podepsali povinné mlčení o tom, jaký průzkum dělají. Po únorovém komunistickém puči v roce 1948 je na „tajné“ schůzce požádal Peček Anderle, zda by mu mohli poskytovat informace o průzkumu a dobývání uranové rudy, která se transpor-

tovala do SSSR. Peček totiž předem věděl, že oba, Hetty i Jaroslav, jsou protikomunisticky zaměřeni a že budou souhlasit. Informoval je také o tom, že byla založena protistátní protikomunistická organizace Jiskra. Musím zde dodat, že skaut a mukl páter Jaroslav Karl ve svých vzpomínkách (Paměť národa) hovoří snad o skautské odbojové skupině nazvané Černý lev, vedené Pečkem?

Extempore (1)

Paradoxem je, že se zmíněné „tajné“ schůzky také zúčastnil skaut, jehož iniciály jsou v té souvislosti uvedeny v písemném rozsudku (Karlsch R., Zeman Z., Uran-geheimnisse: Das Erzgebirge im Brennpunkt der Weltpolitik 1933–1960, Ch. Links Verlag Berlin 2013). Podle Hettyho informace o této schůzce a jejím obsahu zřejmě onen nejmenovaný sdělil StB. Shodou okolností jsem tohoto dnes již zesnulého skauta a dokonce člena Svojsíkova oddílu osobně poznal. Je veden na seznamu spoluhracovníků StB. Hettymu jsem musel slíbit, že jeho jméno nikdy nezveřejním. Tento svůj slib samozřejmě plním.

Peček pak předával získané informace přes hranice. Koncem roku 1948 však Pečekovi hrozilo prozrazení a tak raději včas emigroval. Ještě před tím však od Jaroslava dostal vzorky uranové rudy. Spojku mezi Pečkem v zahraničí a Jaroslavem s Hettym dělali další dva skauti a to Chodounský – Robin a Forst – Ran.

V té době už Jaroslav a Hetty studovali na přírodovědecké fakultě a do Jáchymova jezdili pracovat jen o prázdninách. Poslední informace poslali do zahraničí v zimě 1950–1951. Pak byli Robin a Ran zatčeni a v září 1952 došlo k zatčení Jaroslava a Hettyho. StB využila několik agentů k tomu, aby jejich činnost asi rok jejich prostřednictvím sledovala. Obžaloba Jaroslava a Hettyho vinila ze shromažďování příslušných informací o uranu a jejich předávání na Západ cizím mocnostem a na základě toho ze zločinů velezrady a vyzvědačství, ale ve skutečnosti slovo uran vysloveno nebylo. Pro uranový koncentrát, zpracovávaný v úpravně v jihočeských Mydlovarech, se používalo za totality krycí jméno MAPE – magnesium perchlorat alias malá atomová pr. el Evropy. V NDR, která byla rovněž významným dodavatelem uranové rudy Sovětskému Svazu, se totéž skrylo pod Wismutwerke.

Extempore (2)

Uranová ruda byla strategickou surovinou a Sovětský svaz měl u nás a v NDR na ni monopol. Ruští mineralogové a geologové se u nás učili poznávat mineralogii, geologii a geochemii uranu. Vyšla z toho řada jejich časopiseckých a knižních publikací. Někdy v sedmdesátých letech jsem napsal do Moskvy Juriji M. Dymkovu a požádal ho o jeho knihu Priroda uranovoj smoljanov rudy (Atomizdat Moskva 1973). Tehdy se mi ne-

ozval. Jeho odpověď, částečně napsaná česky, a požadovaná publikace mi s vysvětlením takového opoždění došla teprve za více než třicet let, tedy až po listopadu 1989. Jakýkoliv styk s cizinou měl totiž Jurij zakázán, stejně jako všichni ostatní ze Sovětského svazu, kteří se uranového průzkumu v Československu jakkoliv účastnili. K tomu snad není třeba dalšího komentáře.

U státního soudu

V roce 1952 nastalo období inscenovaných procesů se skauty, jejichž cílem bylo zdiskreditování skautského hnutí a Junáka v očích naší veřejnosti a zejména naší mládeže. V roce 1952 se konaly před státním soudem procesy se skupinou klatovských skautů a s ní dalšími spolupracujícími skautskými skupinami za jejich činnost proti komunistickému režimu, stejně tak jako soudní proces s tzv. ilegálním ústředím Junáka spolu s přidruženými procesy, a byly vynášeny vysoké tresty (Kafka J., Kopt M., Akce StB POLOM, SOVF 2008; a Zachariáš J. et al., Soudní proces s tzv. ilegálním

ústředím Junáka aneb Karel Průcha a spol. (1952) ÚDV Praha 2005). Slavojovi Chodounskému a Karlovi Forstovi v něm hrozil dokonce trest smrti, který jim oběma byl prokurátorem navržen. V potaz však našťastí byly vzaty polehčující okolnosti, především jejich mládí. Oba dostali pouhých 25 let.

Jaroslav Švenek a Josef Hettler měli svým způsobem štěstí. Byli souzeni v roce 1953 až po smrti Stalina a Gottwalda před krajským (nikoliv státním) soudem, takže místo návrhu na trest smrti, v takových případech obvyklém, soud rovněž přihlédl k poleh-

čujícím okolnostem a mládí obviněných, které slibovalo, že dojde k jejich nápravě, a obdrželi každý jen 15 let. Karel Pacner ovšem soudí, že to především souviselo s chystaným procesem s Rudolfem Slánským a dalšími vysokými funkcionáři KSČ, kterým hrozily tresty smrti. Aby tyto nad

členy KSČ nakonec vynesené a vykonané absolutní tresty více vynikly, nebylo vhodné ve stejné době poslat na smrt mladé skauty. Zatímco Chodounský a Forst byli propuštěni mezi posledními v době všeobecného politického tání až v roce 1964, Švenek a Hettler šli domů při amnestii v roce 1960.

O uranu se u soudu nemluvílo

Zajímavé je, že při procesu se Švenekem a Hettlerem nepadlo ani slovo o uranu a Jáchymov nebyl zmíněn jako možný zdroj uranové rudy zřejmě v zájmu utajení, ale hovořilo se pouze v obecných pojmech. Podle Karla Pacnera však bylo vyzvědačství na sovětském uranu příliš velkým zločinem. Proto by za života Stalina a Gottwalda šli oba skauti na šibenici. Karel Pacner také odpovídá na otázku, jaký měla jejich činnost význam, když píše... nepochybně velký. Vždyť zatím není známo, že by Američané dostávali na přelomu čtyřicátých a padesátých let informace o sovětské snaze získat atomovou bombu ještě z nějakých dal-

ších zdrojů. Na druhé straně to byly zprávy tak okrajové, že z nich američtí specialisté nemohli odvodit žádný věrohodný odhad stavu prací za železnou oponou.

Trest smrti, píše se v rozsudku, by byl nepřiměřeně přísný, zejména i s ohledem na poměrně mladý věk těchto pachatelů a na celý způsob jejich života, které dávají odůvodněnou naději, že se polepší, a proto absolutního trestu u nich použití není třeba. Jaroslav a Hetty si rozsudek mohli přecíst až v roce 1990. Dobře si to pamatují, protože tehdy jsem Jaroslavovi text rozsudku na jeho požádání oxeroxoval.

Ke skautským procesům padesátých let 20. století

V padesátých letech probíhala řada soudních procesů se skauty. Účast skautů v protikomunistickém odboji byla značná a významná, bohužel, nedostatek zkušeností, rafinovanost StB a působení konfidentů StB, infiltrovaných do protistátních skupin, způsobily, že tyto skupiny byly ve své většině odhaleny. Podrobnosti o boji komunistů a StB proti skautům a skautskému hnutí lze nalézt v pěti sbornících, které zpracovala dokumentační skupina Skautského oddílu Věna Fanderlika, a řadě dalších knižních i časopiseckých publikací a filmových dokumentů. Dva nejvýznamnější z těchto sborníků jsou výše citovány.

Je obecně známo, že již Leninova manželka Naděžda Krupská svým způsobem obdivovala strukturu a organizaci světového skautského hnutí, ale zcela kategoricky odmítala jeho ideovou a duchovní podstatu. Po druhé světové válce, v době velkého spontánního rozkvětu skautského hnutí ve světě, se formuje boj levicových mládežnických a jim podobných organizací proti skautingu. Výsledkem toho je mezinárodní konference hlavních představitelů mládežnických organizací z lidově-demokratických

států a organizací mládeže evropských zemí, která se konala 2.–4. 8. 1948 v Budapešti. Nařídila polským a československým zástupcům, aby se zabývali revizí svého členství ve Světovém skautském ústředí a rozhodla o budování pionýrských organizací (Břečka B., Skautské hnutí ve světě 1900–2000, A-ASKA grafik s.r.o. Brno). Podrobnosti o této konferenci uvádí Břečka ve své knize Kronika čs. skautského hnutí (Brněnská rada Junáka, Brno 1999). Čs. skauting byl na ní podroben ostré kritice a označen za agenturu imperialismu v ČSR. Bylo kritizováno nedostatečné vedení mládeže některých zúčastněných zemí a skautská výchova včetně ideologie. Břečka v této své knize vypisuje stručně osudy a soudní procesy, vedené komunistickým soudnictvím proti skautům.

Podrobnosti o některých procesech vedených proti skautům za jejich odboj a odpor proti komunistické totalitě jsou zveřejněny ve výše citovaných sbornících dokumentační komise Skautského oddílu Věna Fanderlika. Klasickou ukázkou fanaticky nepřátelského vztahu proti skautskému hnutí a skautům vůbec je v padesátých

letech publikovaná brožura Aloise Poledňáka Skauting ve službách podněcovatelů války (Mladá fronta Praha 1953), za kterou se v době tzv. pražského jara Poledňák omluvil náčelníkovi Junáka Rudolfu Plajnerovi a své dílo prohlásil za mladickou nerozvážnost. Fanatických levicově a komunisticky orientovaných skautů bylo více. Napáchali skautskému hnutí velkou škodu. V letech 1968–1970 a stejně tak i ti, kteří se dožili listopadu 1989, se opět vrátili do Junáka, jakoby se nechumelilo. A ono se, bohužel, opravdu nechumelilo k velké škodě našeho skautského hnutí. Filozofie Co jsme si, to jsme si, teď jsme zase bratři se v plné míře prokázala jako zcela nesprávná a

Skauti proti komunistické totalitě

Skauti a skautky, u vědomí první bodu svého skautského slibu Milovati vlast svou, republiku Československou, a sloužiti jí věrně v každé době, po komunistickém únorovém puči v roce 1948 se účastnili tzv. 3. odboje, to znamená odboje a odporu proti komunistické totalitě. Děčínský Karel Lešanovský – Kay se pokusil ve své publikaci Se štítem a na štítě, vydané ÚDV Praha (2000), shromáždit dostupné informace o těch, co skončili ve vězení. Mnozí z „aktivních odbojářů“ byli odhaleni a komunistickým režimem odsouzeni. Jako muklové strávili roky či měsíce ve vězení nebo na různých komandech, jako byly především proslulý Jáchymov a Leopoldov. Já jsem jako mukl poznal

Skauti brali odboj a odpor proti totalitě jako svou povinnost

Po ukončení druhé světové války v období nastalé tzv. studené války, kdy došlo k rozdělení spojenců z války proti nacistům a vytvoření dvou proti sobě nesmiřitelně stojících táborů, se očekávalo, že brzy dojde k třetí světové válce mezi Západem a Sovětským svazem. To bylo v době, kdy Sovětský svaz ovládl státy střední a východní Evropy a vytvořil v nich komunistické totalitní režimy. Ztráta demokracie vyvolala v těchto zemích vnitřní odpor a podníkla vznik ilegálních protikomunistických skupin, které různými způsoby projevovaly odboj a odpor proti komunistické totalitě. Jak dokládají po listopadu zveřejňované dokumenty, skauti a skautky považovali za svou povinnost být u toho a proto často vstupovali do takových

chybná, což najmě někteří oldskauti – převážně komunisté – dodnes nepochopili (K. Lešanovský – Kay, Komunismus a skauti-komunisté, CD 2009 a publikace 2014).

A proto dosud jí zůstává naše skautské hnutí poznamenáno. Ve skutečnosti to koresponduje s děním a stavem v naší společnosti a v našem státě, který se také nedokázal vyrovnat s totalitní minulostí. Stává se z toho problém především pro mladou generaci, pro kterou nacistická a zejména komunistická totalita (padesátá léta, pražské jaro, normalizace) jsou již naprosto vzdáleny a v rámci vzdělávání se jim objektivních informací většinou nedostává.

libkovické komando na Mostecku, kde jsem fáral na uhelném dolu Kohinoor. Setkal jsem se tam mezi mukly také se skauty, jako byli dnes již zesnulí PhDr. Jaroslav Hrabák z Teplic a Josef Jelínek – Baghýra z Ústí nad Labem. V té době byly za protikomunistický odboj a odpor vynášeny a vykonány i absolutní tresty – tresty smrti.

Posledním v Československu popraveným v politickém procesu byl v roce 1960 skaut Vladivoj Tomek. Rozdíl mezi padesátými léty a obdobím tzv. normalizace podmíněné okupací ČSR sovětskou armádou z 21. srpna 1968 je v těchto souvislostech podstatný a zcela zásadní.

skupin nebo si vytvářeli vlastní protistátní skupiny. Bohužel většina takových skupin byla často odhalena mimo jiné také díky do nich nasazených konfidentů StB – agentů provokatérů, z nichž někteří dokonce sami takové protistátní skupiny vytvářeli.

O skautech a skautkách samých měla SNB a později StB solidní evidenci, protože je prakticky od konce druhé světové války a obnovy nacisty zakázaného skautského hnutí, sledovala. V té době se také prohlubovaly vnitřní rozpory ve skautském hnutí, vyvolávané zejména silně zastoupenými levicově smýšlejícími skauty a skauty-komunisty. Podrobnosti o tom lze nalézt ve výše citovaných Břečkových publikacích, pěti sbornících vydaných dokumentačním stře-

diskem SOVF i citované knize Lešanovského. Po listopadu 1989 se postupně objevují ve sdělovacích prostředcích všeho druhu zprávy o odboji a odporu skautů a skautek proti komunistickému totalitnímu režimu. Aktivní účast skautů a skautek je možno hodnotit za významnou. Na jedné

straně šlo o skautský odboj a odpor proti totalitě, na druhé straně o ilegální činnost některých skautských činovníků a oddílů, působících tak pozitivně byť často značně riskantně ve výchově naší mládeže. Obojí mělo značný význam nejen pro skautské hnutí, ale především pro celý náš národ.

Závěrem

Pamětníků a přímých účastníků těch aktivit tzv. 3. odboje, tj. odporu a odboje proti komunistické totalitě, houfně ubývá. Bylo by ku prospěchu našeho skautingu i naší společnosti, pokud by se, byť opožděně, ale přece, podařilo zachovat a zdokumentovat jejich vzpomínky v co největším a nejširším rozsahu. Věřím, že k tomu průběžně přispívají a tuto činnost podporují Skautský institut ABS, oldskauti i skautští sběratelé. Příliš mnoho podkladů o činnosti českého a československého skautského hnutí bylo zničeno a ztraceno za nacistické a komunistické totality. V současné době by všichni zainteresovaní měli vyvinout v rámci svých možností maximální úsilí, aby již nikdy ke vzniku žádného podobného totalitního ani u nás ani jinde ve světě nedošlo.

RNDr. Jaroslav Švenek zemřel po těžké nemoci dne 19. února 1994. Amnestován byl 10. 5. 1960. Od 15. 12. 1961 působil v mineralogickém resp. mineralogicko-petrologickém oddělení Národního muzea, kam ho přijal RNDr. Karel Tuček. (Bukovanská M., RNDr. Jaroslav Švenek, Věstník Českého geologického ústavu 69, 62 (1994)).

RNDr. Josef Hettler – Hetty zemřel po delší nemoci 26. 9. 2006. Amnestován byl ve stejné době jako Jaroslav. Po návratu z vězení byl zaměstnán u Geologického průzkumu Ostrava a věnoval se geologickým poměrům v rudním revíru Zlaté Hory (kde spolupracoval s tamním skautským střediskem) a poté metodice geochemického mapování Nízkého Jeseníku (Skácel J., Zpravodaj České geologické společnosti 2007, č. 4, 10).

Děkuji bratru ing. Zdeňkovi Navrátilovi, ŘSV, za zájem a připomínky k mému textu, RNDr. Blance Šreinové za poskytnutí fotografie Jaroslava Šveneka, bratru Bohunu Riegelovi – Fifimu za pomoc při hledání fotky Hettyho, RNDr. Stanislavu Staňkovi za zprostředkování poskytnutí Hettyho fotografií z archivu Hettyho dcer, a bratru PePovi Přechovi za grafickou úpravu textu.

V Roudnici n.L., říjen 2017
Jiří Čejka – Péguy, ŘSV

Redakční zpracování zde: Kamzík

Navždy odešli

Oddílová rada Svojsíkova oddílu se smutkem oznamuje, že v neděli dne 19. listopadu 2017 skončilo pozemské skautské putování obětavého člena SO, bratra

MUDr. Rostislava Tománka – Stice.

Br. Rostislav Tománek se narodil dne 14. 7. 1924 v Uherském Hradišti, kde strávil mládí ve skautském oddíle Psohlavců. Na tato léta do konce života velmi rád vzpomínal.

Po Sametové revoluci v r. 1989 se br. Stic stal členem zdravotní rady Junáka, vedené br. MUDr. Janem Pískem. Zde byl pověřen organizací péče o zdravotně postižené děti a jejich integrace v ČR, účastnil se budování bezbariérových kluboven v Havlíčkově Brodě, v Kolovratech, Pardubících. Spolu s br. Pískem navázali spolupráci a získali finanční pomoc a podporu od Skautů sv. Jiří v Německu, Scout de France, Netherland Scouting a rakouských skautů. V Praze

uspořádali mezinárodní seminář s touto tematikou. Zúčastnili se Jamboree na toto téma v Düsseldorfu a Jumbville ve Francii.

V letech 1992-1995 byl br. Tománek členem náčelnictva kmene dospělých, přednášel a zkoušel na vůdcovských kurzech a lesních školách.

V r. 1992 obdržel Řád stříbrného vlka, od r. 1993 byl členem Svojsíkova oddílu, r. 1995 mu byla udělena medaile Stříbrná syrix, r. 1995 Řád čestné lilie v trojlístku – zlatý stupeň.

Od r. 2001 byl seniorem Sboru nositelů ŘSV, později zástupcem seniora br. Miloše Blažka - Merkura.

Zemřel odbojář František Zahrádka

* 30. 10. 1930 † 15. 12. 2017

Zemřel člen protikomunistického odboje František Zahrádka. Za totality převedl 11 lidí přes hranice. **V září roku 1949 byl ale zatčen. Prokurátor pro něho jako pro hlavní postavu odbojové skupiny požadoval trest smrti, vzhledem k nízkému věku pak Zahrádka dostal 20 let vězení.** Část trestu si odpracoval v uranových dolech, na svobodu se dostal v roce 1962.

Roku 1968 se aktivně zapojil do zakládání sdružení bývalých politických vězňů K 231 v Příbrami, za což byl po okupaci Československa popotahován. Roku 1990 Zahrádka založil v Příbrami pobočku Konfederace politických vězňů (KPV) a spolu s Jiřím Málkem založil Památník obětem komunismu Vojna u Příbrami.

Byl nositelem státního Řádu T. G. Masaryka a obdržel také Cenu Paměti národa. Br. Zahrádka byl nositelem řady skautských vyznamenání a byl také členem čestného Svojsíkova oddílu. V jeho řadách patřil k neaktivnějším.

Před uzávěrkou ...

Nová členka sboru nositelek Řádu stříbrného trojlístku sestra Jana Vojáčková - Uhlík

Kromě jiných oslovení sestry Vojáčkové zazněla také tato slova:

Sestro UHLÍKU z galerie výchovného odboru dívčího kmene.

Slavnostní předání tohoto nejvyššího vyznamenání pro skautky v Junáku, které provedla ses. náčelní Eva Měřinská, se konalo dne 23. listopadu 2017 v Plzni.

Připravila je Západočeská družina SO spolu s Bílou střelou, domovským střediskem sestry Vojáčkové, za účasti řady zástupců skautské Oblasti Bílého orla na západě naší vlasti.

Stalo se téměř pravidlem, že všude, kde šlo v našem kraji o skautskou výchovu, potkali jsme sestru UHLÍKA. Již od roku 1968 jsi byla postupně velmi aktivní a odpovědnou rádkyní, vůdkyní, instruktorkou i zkušební komisařkou dívčího kmene.

Po zřízení společných středisek pro dívčí i chlapecké oddíly se Tvoje služby rozšířily i na kmen chlapecký.

Byla jsi dlouhá léta výchovnou zpravodajkou střediska i okresu Plzeň-město. Podílela jsi se na přípravě a realizaci všech vzdělávacích a soutěžních akcí, které se zde pořádaly. Zastávala jsi funkce členky i předsedkyně zkušebních komisí čekatelských i vůdcovských zkoušek.

Díky Tvé svědomitosti, náročnosti a nadšení se dařilo zvyšovat úroveň zdatnosti i vychovatelských dovedností skautských činovnic a činovníků. Spolupracovala jsi při zřízení prvních Lesních kurzů pro mladé skautské činovnice v západních Čechách již v roce 1993! Pro skautky, rangers i ostatní činovnice jsi byla vždy dobrým příkladem. A navíc jsi nám svým úsměvem stále připomínala, že skauting má přinášet především radost!

Sestro UHLÍKU, jako naše uznání a dík za Tvou službu skautingu přijmi, prosím, náš potlesk !

Za radu Oblasti Bílého orla a účastníky 55. kolegia přednesl bratr Jan Kacerovský-Akéla

S historií udělování Řádu stříbrného trojlístku seznámila přítomné sestra Hana Dvořáková - seniorka sboru nositelek ŘST.

Podrobné vylíčení tohoto krásného aktu viz:

<http://www.so-novinky.obadalek.cz/wp-content/uploads/2017/12/Jana-Vojackova-RST.pdf>

Skautské výzvy 2018 - HANA BOUZKOVÁ - EZOP, vůdkyně Svojsíkova oddílu

Především využití 100. výročí vzniku našeho státu k posílení vlastenectví mladých lidí, jejich hrdosti na příslušnost k našemu národu.

Povědomí mladých lidí o historii je dost slabé. Měla by se přiblížit osobnost Tomáše Garrigue Masaryka. O něm dnes mladí v lepším případě vědí, že byl prvním prezidentem našeho státu, ale méně z nich už ví o jeho předcházejících bojích v hilsneriádě či sporech o Rukopisy, o tom, čemu musil čelit po svém pří-

chodu do Prahy, o jeho vysokých mravních kvalitách.

Slibovala jsem, že budu milovat vlast svou, Republiku československou a sloužit jí věrně v každé době. A to byl závazek, kterému nebylo v dobách nesvobody lehké dostát, vždyť mnozí skauti riskovali svůj život až do jeho ztráty. O nich by se mělo hodně mluvit právě v tomto roce.

V prosinci 2017 se členky a členové Junáka všeho věku opět obětavě věnovali rozvozu a dalšímu předávání Betlémského světla (BS).

Ekumenická bohoslužba spojená s předáním BS národním skautským organizacím po příletu z Betléma proběhla ve Vídni v sobotu 16. 12. 2017.

V neděli 17. prosince 2017, za spolupráce dalších skautů, bylo Betlémské světlo rozváženo vlaky po celé naší vlasti.

V tento den bylo také v katedrále sv. Víta v Praze, za účasti nejen skautů, v 10 hodin dopoledne předáno Betlémské světlo biskupu Václavu Malému.

Další informace viz:

<http://www.betlemskesvetlo.cz/>

*Historické
symboly a obrázky
z archivu*

zde z Německa ..... nahore z Česka.

Historická připomínka

HISLNERIÁDA

Dne 29. 3. 1899 šla devatenáctiletá Anežka Hružová jako každý den z práce domů. U lesa Březiny ji přepadl násilník, který ji brutálně zabil a její tělo ukryl mezi stromky blízko cesty. Mrtvola byla nalezena až na Bílou sobotu 1. dubna ráno. Velikonoce toho roku připadaly na židovský svátek *pesach*, a tak si někteří lidé mysleli, že šlo o rituální vraždu. Tuto teorie podpořil pitevní nález. Množství krve, které se našlo na místě činu, neodpovídalo tomu, kolik musela Anežka ztratit.

Na základě nepřímých svědectví byl z vraždy obviněn dvaadvacetiletý nepřilíš inteligentní mladík Leopold Hilsner z židovské komunity v Polné, který byl známý tulák a žebrák. První den vazby k němu nechal soudce Reinbach přivést svědkyni, která byla v den vraždy vylekána neznámým mužem poblíž činu. Ta uvedla do protokolu, že v Hilsnerovi nepoznává onoho muže. To mohl být dostačující důvod k tomu, aby byl Hilsner propuštěn, ale nestalo se tak. Hilsner byl zatčen nikoliv pod tlakem důvodných podezření, nýbrž pod tlakem antisemitských kruhů. Jeho obhájcem se stal JUDr. Zdenko Auředníček, žalobcem doktor Karel Baxa.

Proces proběhl v září 1899 u soudu v Kutné Hoře, setkal se s velkým zájmem ze strany veřejnosti. Publikum se nevešlo ani do soudní síně a na vynesení rozsudku čekalo pod okny soudu. Vyšlo najevo mnoho rozporů, nesrovnalostí, konfliktních tvrzení, které by mohly ohlašovat triumf obhajoby. A přesto sklízel Auředníček v důležitých rozhodnutích soudu jen porážky. Hilsner byl odsouzen 16. září k trestu smrti. Čtvrtý den po rozsudku se Leopold Hilsner přiznal a uvedl jména dvou svých společníků. Zatykač byl tak vydán na dva nevinné lidi. Hilsner svoje přiznání později odvolal. Udělal to jen proto, aby zkusil zachránit svůj život.

Do procesu vstoupil profesor Tomáš G. Masaryk. V té době byl jednou z nejspornějších postav českého veřejného života. Odmítal myšlenku rituální vraždy, tvrdil, že je nedůstojná českého národa. Nešlo mu jen o osvobození Hilsnera, ale o to, aby dokázal, že údajná vražda byla jen součástí antisemitské ideologie. Označil rituální vraždu za pověru, která nemá v moderní době co dělat. Záhy proti němu byla rozpoutána obrovská kampaň, postavili se proti němu hlavně publicisté. Radikální listy obviňovaly Masaryka ze zjištěných úmyslů a naznačovaly, že v pozadí jeho protestu jsou velké peníze. Katolické listy o něm napsaly: „*Hanobením rukopisů začal a nyní dospěl až na ochránce vraha.*“ Nejhorší pro něj bylo, když se proti němu obrátili i jeho studenti. 15. 11. došlo k nejostřejšímu střetnutí. Studenti se shromáždili na nádvoří Klementina a v posluchárně. Když se Masaryk dostal dovnitř a chtěl začít mluvit, odpovědí mu byl jen pokřik, pískot a vřava. Křičeli na něj: „*Ty židovský zaprodanče, hanba, pryč s ním.*“ Masaryk neočekával, že proti rituální vraždě povede osamělý boj. Po jeho protestech proti rozsudku a na základě znaleckých posudků byl rozsudek zrušen.

Po 18 letech ve vězení byl Hilsner propuštěn na základě milosti, kterou mu udělil nový císař Karel I. Na svobodě žil v chudobě ještě deset let, a to až do své smrti v roce 1928.

K vraždě se nakonec na smrtelné posteli přiznal Anežčin bratr.

Z internetu vybral: Kamzík

**Do roku 2018 přeje Zpravodaj
pevné zdraví a vždy dobrou pohodu!**

NOVINKY SVOJSÍKOVA ODDÍLU

Příspěvky zasílejte buď písemně na adresu:

anebo elektronicky redaktorovi na e-mail:

Interní informace

Vladislav Jech
Jilovská 46
25244 Psáry

vjech.kamzik@volny.cz

Určeno pro potřebu Svojsíkova oddílu, distribuováno do jeho družin; v případě použití výřatků, odkazů apod. žádáme důsledně uvádět zdroj, tj. ročník, číslo a stranu ZPRAVODAJE, odkud bylo čerpáno!